

Editörden

Neyyire Yasemin YALIM*

Türkiye Biyoetik Dergisi (TJOB) ikinci yaşına ekranınızdaki sayısıyla “merhaba” diyor. Türkiye Biyoetik Derneği (TBD) de geçtiğimiz ay 20. yaşını tamamladı. 8. Türkiye Biyoetik Derneği Uluslararası Kongresi kapsamında keyifli bir 20. yıl kutlaması yapıldı. Kongrenin en önemli yanı gençlerin sundukları nitelikli sözel bildirimlerdi. Sanırım 20 yıl önce TBD’yi kuranlar için en büyük armağan, yeni yetişmekte olan akademisyen kuşağının başarılı çalışmalarına, mesleki dayanışmalarına ve dostluklarına tanıklık etmek oldu. TJOB da, yayın yaşamına başladıktan sonra gerçekleşen bu ilk kongrede yer almaktan gurur duydu.

Pek çok yönden başarılı geçen Kongrede farklı disiplinlerden katılımın yetersizliği gelecekte geliştirilmesi gereken eksiklik olarak dikkat çekti. Biyoetik çevresi, TJOB’un da katkısıyla felsefe, sosyoloji, hukuk, ekonomi, temel ve uygulamalı bilimler ve benzeri disiplinlerden, etikle ilgilenen daha çok kişiyi bilimsel paylaşım ortamlarında bir araya getirmeyi başarmalıdır. Ortak çalışmaların ve bilgi paylaşımlarının alanımızda daha hızlı ve sağlıklı bir gelişme süreci yaratacağı kuşkusuzdur.

Ülkemizde tıp etiği ile başlayan ve biyoetiğin farklı alanlarında sürmekte olan araştırma çalışmalarına yer vermeyi bu sayımızda da sürdürüyoruz. Gerek sağlık sisteminde yaşanan değişiklikler, gerek nüfusu hem yaşlanan hem de artmakta olan bir ülke olarak ortaya koyduğu özellikli durum, gerekse toplum olarak deneyimlemekte olduğu, farklı tetikleyicilerden kaynaklanan değersel dönüşümler Türkiye’yi etik alanında çalışan herkes için paha biçilmez bir laboratuvar haline getirmektedir. Bu açıdan bakıldığında yeterli sayıda nitel ve nicel araştırmanın yapılmadığı öne sürülebilir.

Biyoetik alanında yeterli sayıda özgün çalışma yapılmıyor olmasının pek çok nedeni sıralanabilir. Bu bakımdan en etkili unsurlardan biri kuşkusuz artan öğrenci sayısı ve buna bağlı olarak katlanarak artan ders saati ve işyüküdür. Araştırmaları desteklemek için yeterli maddi kaynağın bulunmayışı da bir diğer önemli kısıttır. Etik ile ilgili araştırma yöntemleri ve yöntembilgisi ile ilgili olarak da bazı sorunlar bulunmaktadır. Developing World Bioethics dergisinin Nisan 2015 sayısında yayınlanan yazısında Deborah Diniz, etik alanında yapılan araştırmalarda editörlerden ve hakemlerden gelen niceliksel yöntem seçme baskısını eleştirmekte ve etik argümanların ampirik kanıtlar dışında da pek çok biçimde sorgulanabileceğini vurgulamaktadır.

TJOB, online yayınlanmanın avantajını da kullanarak sayfalarını bu tür çalışmalara açmayı alanımıza önemli bir katkı olarak değerlendirmektedir. Bilindiği gibi nitel araştırmaları raporlamak, özellikle de sayfa sınırlamasını katı biçimde uygulayan basılı dergilerde oldukça güçtür. Genellikle bu tür dergilerde nitel verilerin, özlerini ve güçlerini kaybedecek biçimde, özetlenerek ve tercihen şematize edilerek verilmesi istenmektedir. Çoğu zaman da nitel çalışmaları değerlendirme deneyiminden yoksun ve nicel kanıt beklentisi içinde olan hakemlerin, araştırmaların yeterli ampirik veriyi sağlamadıkları yönündeki eleştirileri ile karşılaşmaktadır.

Kuşkusuz olguları anlamak ve açıklamak açısından niceliksel araştırmalar çok değerli ve önemlidirler. Ancak etik alanında nitel çalışmalara dayanmayan niceliksel çalışmaların önemli sorunlar içerebildiği de bilinmektedir. Bunların arasında fark edilmeyen yanlışlıklar, kavramsal ya da dilsel kargaşanın yol açtığı bias ve benzerleri gibi araştırmada sınırlılık yaratıcı durumlar sayılabilir. TJOB etik alanındaki bilimsel

* Prof. Dr., Türkiye Biyoetik Dergisi Editörü ✉ yalimx001@yahoo.com

çalışmalarda çok önemli bir olanak sağlayan nitel araştırmaların örneklerini yayınlayarak hem niceliksel araştırma yapacaklara, hem de etik alanındaki çalışmalarını niteliksel yöntemler kullanarak sürdürenlere katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu sayıda niceliksel araştırmaların yanında, bu tür iki örneğe de yer verilmiştir. Etik alanında bilgi üretiminin farklı yöntemlerini örnekleyen bu çalışmaların okuyucularımıza yararlı olmasını ve ileride anlatsal çalışmalar gibi daha da özellikli yöntemlerle gerçekleştirilmiş araştırmaları da yayınlamayı umuyoruz.

Yayın hayatının ikinci yılının başında TJOB ailesi olarak, bu yıl danışmanlıklarıyla derginin yayın kalitesine büyük katkıda bulunan, listesi ilerideki sayfalarda yer alan hakemlerimize şükranlarımızı sunar; çalışmalarıyla dergimizde yer alan değerli yazarlarımıza teşekkür ederiz. İkinci yılımızda da birlikte olmak dileğiyle hepimize iyi okumalar diliyorum.